V+ REPORTAGE

In Odessa, Texas is het al strafbaar om de stad te doorkruisen op weg naar een abortuskliniek

Odessa, Texas, sinds 2022 een ‘toevluchtsoord voor de ongeborenen’. Paul Ratje voor de Volkskrant

Het anti-abortusbeleid in de Verenigde Staten heeft een nieuw fenomeen gebaard: ‘toevluchtsoorden voor de ongeborenen’. In Odessa, Texas, zien ze de gevolgen van deze extra barrière voor ongewenst zwangeren: ‘Veel vrouwen laten uit angst zich steriliseren.’

Maral Noshad Sharifi
is correspondent Verenigde Staten van de Volkskrant. Voor deze reportage ging ze naar Odessa in Texas.

2 maart 2026, 05:00

Bewaren Delen

Het ene moment is Javier Joven (61) blij, dan weer boos. Wandelend door zijn huis toont de oud-burgemeester van Odessa, Texas de foto’s van zijn twee zonen en vijf kleinkinderen,

sportmemorabilia en beelden van hemzelf.

Mis nooit meer het laatste nieuws

Krijg een melding bij belangrijk nieuws over Wetenschap.

Maar dan, als hij wordt gevraagd naar zijn besluit om als burgemeester abortusrechten in te perken, slaat zijn humeur om. Hij gaat luider praten, sneller.

‘Dus omdat ik een man ben, heb ik niks te zeggen?’, roept hij vanaf de overkant van de lange eettafel in zijn woonkamer. ‘Het is toch gek dat mensen die al ter wereld zijn gekomen zich bekommeren om het leven van de vrouw, maar niet om de miljoenen kinderen die worden gedood!’

Sinds het Hooggerechtshof in 2022 besloot om het landelijk recht op abortus te beëindigen en de wetgeving overliet aan de individuele staten, wonen tussen de 25- en 28 miljoen vrouwen in de vruchtbare leeftijd op een plek waar abortussen niet of nauwelijks zijn toegestaan. Zo ook in Texas.

Joven dat abortus gelijkstaat aan moord. Vrouwen kunnen hier tot zes weken in de zwangerschap een abortus ondergaan, maar dan weten ze meestal nog niet dat ze in verwachting zijn. Daarna geldt een verbod, zelfs in het geval van een verkrachting of incest.

De Texaanse anti-abortusstrijd gaat nog verder. Rechts-conservatieven willen alle geitenpaadjes afsluiten. Ze pleiten voor een verbod op de morning-after- en abortuspil. Ook willen ze vrouwen verbieden naar plaatsen te rijden waar abortus wel is toegestaan. Nergens slaat die campagne zo aan als in Texas.

Toevluchtsoord voor ongeborenen

'We moeten het opnemen voor de ongeborenen', glundert oud-burgemeester Joven. In een sportoutfit vertelt hij over die dag dat hij tijdens het bidden een ingeving kreeg van 'God of de Heilige Geest', om zich lokaal op anti-abortuspolitiek te richten. Veel andere steden in Texas gingen Odessa voor.

Oud-burgemeester van Odessa, Javier Joven. Paul Ratje voor de Volkskrant

Onder zijn leiding werd de stad in 2022 uitgeroepen tot een *sanctuary city for the unborn* – een toevluchtsoord voor de ongeborenen. Een plek waar de foetus (of, in een eerder stadium, een klomp cellen) 'beschermd' moet worden. Joven: 'Het is mijn belangrijkste nalatenschap als burgemeester.'

Overal in de VS duikt dit soort steden op. Afgelopen maand werd Lockney, Texas, de 93ste sanctuary city. Ook in New Mexico, Ohio, Louisiana, Iowa en Illinois zijn er zulke toevluchtsoorden.

Hier zijn abortussen dubbel verboden. Het idee is om vrouwen (en hun helpers) te straffen die door een sanctuary city rijden om een abortuskliniek in een andere staat te bezoeken. Bewoners van zo'n stad kunnen hen rapporteren.

Symbolische maatregel

Hoewel deze tot nu toe vooral symbolische maatregel nog niet tot veroordelingen heeft geleid, boezemen deze steden wel angst in bij vrouwen, zegt de 32-jarige Kari Hallmark, voorzitter van de jongerenafdeling van de Democratische Partij in Odessa. Ze zit in het kantoor van haar familiebedrijf, dat panden verhuurt. ‘Ze willen dat vrouwen stoppen met reizen voor een abortus. Ook een vriendin achter het stuur kan worden gestraft.’

Kari Hallmark, voorzitter van de jongerenafdeling van de Democratische Partij in

Odessa is een woestijnstadje dat altijd ruikt naar chemicaliën. Langs de weg trekken tienduizenden jaknikkers de hele dag olie en gas uit de grond. Niemand heeft buiten de grondstoffen iets te zoeken in Odessa. ‘Wat erg voor je dat je hier moet zijn’, zeggen inwoners zelf. De stad voelt leeg en somber. Maar de anti-abortuspolitiek bruist. De olieindustrie investeert miljoenen in deze beweging.

In Texas is religie totaal verweven met de politiek, vertelt Hallmark, die vroeger zelf Republikein was. Op school leren meisjes weinig over seksualiteit, behalve dan dat seks alleen is bedoeld voor de voortplanting. Artsen ontmoedigen hen op jonge leeftijd al om anticonceptie te gebruiken. Dat zou ze ‘losbandig’ maken. Deze ouderwetse ideeën hebben geleid tot restrictieve regels.

De jonge Democraat heeft ook een persoonlijke reden om zich in te zetten voor de abortusstrijd. ‘Mijn dochter is kwetsbaar voor misbruik omdat ze een mentale beperking heeft’, zegt Hallmark. Toen ze daar met haar conservatieve moeder over wilde praten, kregen ze ruzie. Ze vroeg haar of ze ook tegen een abortus was als haar kleindochter zou zijn verkracht. Het antwoord was: ja.

Twee realiteiten

Amerikaanse vrouwen leven in twee realiteiten. In Democratische staten worden hun abortusrechten verruimd, in Republikeinse ingeperkt. Hier durven artsen miskramen ook niet af te breken. Volgens Texaanse wetgeving mogen ze pas in actie komen als de vrouw in levensgevaar is – een grijs gebied waar ziekenhuizen op advies van advocaten vandaan blijven. Tot het bloeden nog erger wordt.

Want als ze achteraf niet kunnen bewijzen dat een vrouw in levensgevaar was, lopen artsen het risico op een geldboete van 100 duizend dollar of een gevangenisstraf van 99 jaar.

Aangezien 30 procent van de zwangerschappen in een miskraam eindigt, belanden steeds meer zwangere vrouwen op de spoedeisende hulp. Drie vrouwen in Texas zijn gestorven omdat ze niet op tijd werden geholpen. Veel andere vrouwen moeten de zwangerschap zelfs voortzetten als de foetus niet levensvatbaar is, bijvoorbeeld wanneer die geen hersenen of longen heeft. Ze worden gedwongen te bevallen van een foetus die vrijwel direct overlijdt.

manieren om een zwangerschap te kunnen afbreken. Velen bezoeken virtuele abortusklinieken en krijgen een abortuspil toegestuurd. Zo'n 27 procent van de abortussen in de VS wordt op die manier uitgevoerd. Conservatieve politici proberen hier op allerlei manieren een stokje voor te steken.

'Radicalen die abortusmedicijnen naar onze staat sturen zullen verantwoordelijk worden gehouden voor het beëindigen van onschuldige levens', schreef Ken Paxton, de openbaar aanklager van Texas, deze week in een verklaring. Aan de lopende band spant hij rechtszaken aan tegen individuen en organisaties die vrouwen aan een abortus helpen.

Op dinsdag werd ook Aid Access, een organisatie die per post abortuspillen verstuurt, opgericht door de Nederlandse arts Rebecca Gomperts, aangeklaagd door Paxton. 'Elk ongeboren leven moet beschermd worden.'

Hersentumor

Op een half uur van Odessa, in het oliestadje Midland, waar de familie van oud-president George W. Bush vandaan komt, doet een zenuwachtige Kara Beeler (35) de deur van haar huis open. Ze heeft haar drie kinderen net op bed gelegd. 'Ik vind dit heel spannend'

Kara Beeler ging voor een abortus naar New Mexico. Paul Ratje voor de Volkskrant

Vlak nadat Beeler te horen had gekregen dat haar zoontje, die nu 8 is, een hersentumor heeft, raakte ze zwanger. De lokale regering in Texas had al besloten dat abortussen strafbaar waren. Het ziekenhuis waar haar zieke kind behandeld moest worden, ligt op vijf uur rijden. ‘Ik kon er echt geen zwangerschap bij hebben.’

Ze hoorde over een kliniek in buurstaat New Mexico, waar ze terechtkon voor de ingreep. De kliniek waarschuwde haar niet zelf te rijden, omdat het gevaarlijk kon zijn. Beeler vroeg een vriendin mee.

‘Als ik dus door een sanctuary city was gereden, hadden mijn vriendin en ik in de problemen kunnen komen’, zegt ze. ‘Ik vind het verschrikkelijk dat mijn dochter op een plek moet opgroeien

Volgens Beeler, die inmiddels gescheiden is en drie banen heeft om voor haar kinderen te kunnen zorgen, wordt het leven van vrouwen in Texas onnodig zwaar gemaakt door politici.

‘Een vriendin van mij is verkracht door een hooggeplaatst figuur uit haar kerk’, zegt ze. ‘Zij is nu ook zwanger en kan echt geen kant op.’

March for Life

Niet alleen in Texas gaat de strijd tegen abortus door, ook landelijk. In 2020 liep Trump als eerste Amerikaanse president mee met de March for Life, een jaarlijkse demonstratie gericht tegen abortus. Ook stelde hij in zijn eerste termijn opperrechters aan die het landelijke recht op abortus terugdraaiden.

Terwijl zijn beleid de rechten van vrouwen inperkt, verkoopt hij het naar hen juist als bescherming, zegt Kelly Dittmar, hoofdonderzoeker aan het Center for American Women and

Het Witte Huis wil immigranten deporteren, omdat ze massaal vrouwen zouden verkrachten – wat niet klopt. Ze verzetten zich tegen trans vrouwen in sportteams, zogenaamd om meisjes te beschermen. Ze gebruiken de 'bescherming van de vrouw' ook als argument voor hun abortuspolitiek.

'Hun argument is dat ze vrouwen ervoor behoeden dat ze een kind doden en een zonde begaan', zegt Dittmar. 'Maar intussen ontnemen ze vrouwen hun rechten.'

Besloten Facebookgroep

De gevolgen van de anti-abortusmaatregelen op lokaal, staats- en landelijk niveau zien ze in een apotheek in Odessa. 'Het gaat hier niet zo best', fluistert apotheker Amanda Ingram (44) terwijl ze achter de toonbank vandaan komt. Ze zoekt naar een vrije kamer, trekt de deur achter zich dicht. 'Vrouwen durven niet meer in een openbare ruimte over abortussen te praten. Alleen online. Kijk zelf maar.'

Apotheker Amanda Ingram. Paul Ratje voor de Volkskrant

Op haar telefoon toont ze een besloten Facebookgroep waarin moeders anoniem hun zorgen delen. ‘Mijn gedachten gaan alle kanten op sinds ik er gisteren achter kwam dat ik zwanger ben’, schreef een vrouw twee uur eerder. Ze vraagt de leden alsjeblieft niet te oordelen. Haar laatste zwangerschap maakte haar heel ziek. De arts zei dat ze niet meer zwanger kon worden. Toch gebeurde het.

‘Vroeger kwamen vrouwen met dit soort zorgen bij ons’, vertelt Ingram, die twaalf jaar als farmaceut in Texas werkt. Nu deelt ze haar adviezen uitsluitend via privéberichten. Wat ze zo’n vrouw precies zou adviseren, wil ze uit angst voor vervolging niet zeggen. De stad is zo conservatief dat er zelfs apothekers zijn die weigeren vrouwen morning-afterpillen te verkopen.

‘Veel vrouwen laten zich steriliseren vanwege alle stress’, zegt Ingram. De eerste zes maanden na het abortusbesluit van het Hooggerechtshof nam het aantal sterilisaties bij vrouwen tussen de 19 en 26 jaar toe met 70 procent. Recentere cijfers zijn er niet,

Ook Ingram liet zich steriliseren, net als haar 43-jarige baas en de 32-jarige Hallmark. Kara Beeler wil haar baarmoeder laten verwijderen, maar heeft geen zorgverzekering meer nu ze gescheiden is.

‘Veel vrouwen wilden sowieso al geen kinderen meer’, zegt gynaecoloog Nikki Zite, die in het conservatieve Tennessee onderzoek doet naar sterilisaties. ‘Maar er is ook een deel dat lijkt te zeggen: in deze wereld wil ik geen kind, of nog een kind, laten opgroeien.’

Help ons door uw ervaring te delen: Feedback geven

LEES OOK

Geen Europees fonds voor abortus, ondanks een miljoen opgehaalde handtekeningen

NIEUWS

Regering-Trump laat voor miljoenen euro's aan voorbehoedsmiddelen verbranden

V+ REPORTAGE

Hernieuwde beweging strijdt voor recht op abortus: 'Dolle Mina is watching you, dat moeten we uitstralen'

DOSSIER

Amerikaanse politiek

Lees hier alle artikelen over dit thema

Naar het dossier

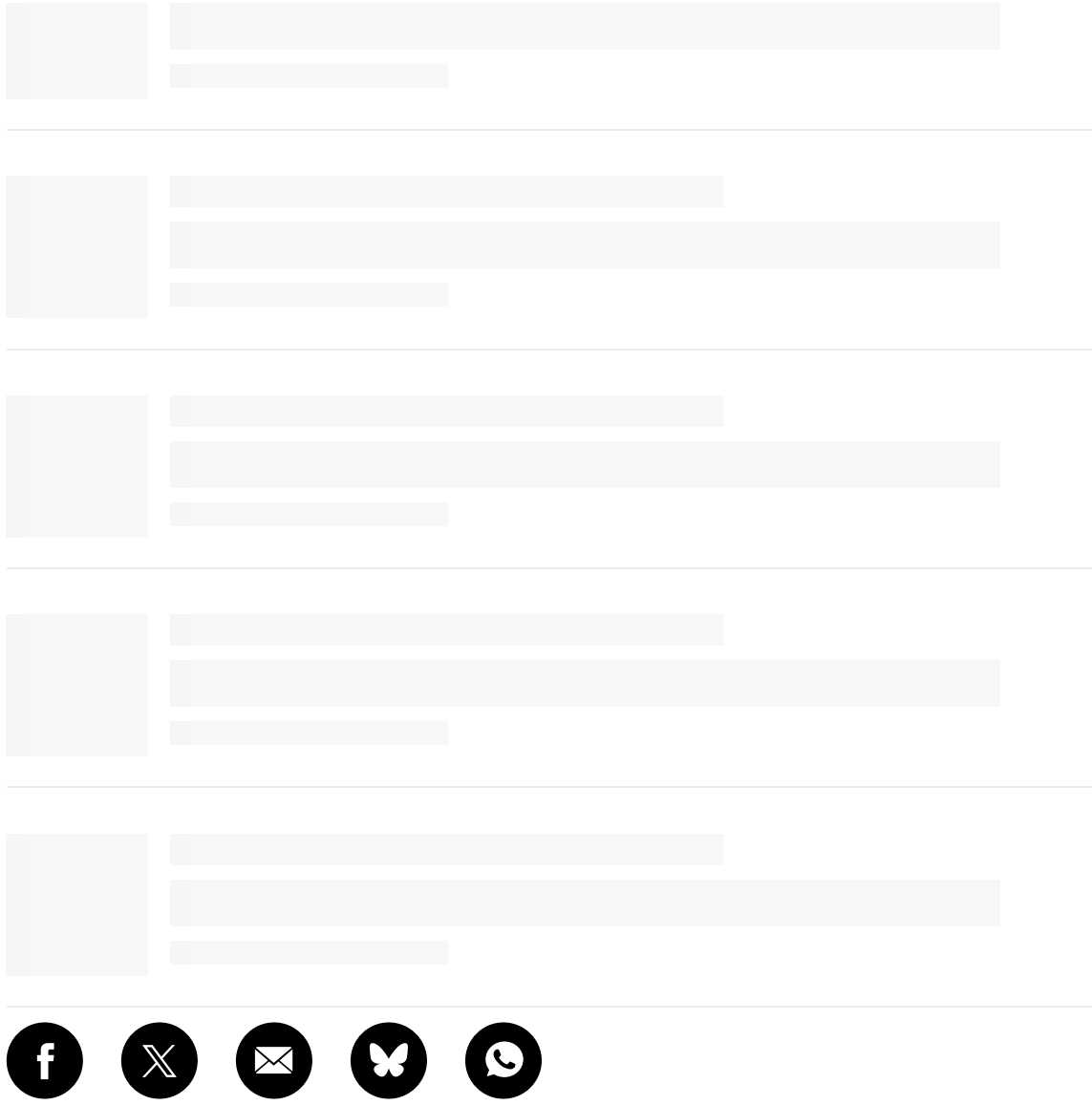

Wilt u belangrijke informatie delen met de Volkskrant?

Tip hier onze journalisten

Algemeen

Contact met de redactie

Contact met de klantenservice

Privacystatement

Abonnementsvoorwaarden

Gebruiksvoorwaarden

Toegankelijkheidsverklaring

Cookiebeleid

Privacy-instellingen

Auteursrecht

Service

Klantenservice

Bezorgklacht indienen

Bezorging pauzeren

Bezorging wijzigen

Losse verkoop

Zakelijk abonnement

Meer de Volkskrant

Over ons

Colofon

Abonneren

Nieuwsbrieven

Krant

Puzzels

Android apps

iOS apps

Webwinkel

Volg de Volkskrant

RSS-feeds

LinkedIn

Bluesky

Instagram

De Volkskrant is onderdeel van DPG Media.

KvK Nummer: 34172906 | BTW Nummer: NL810828662B01

© 2026 DPG Media B.V. Alle rechten voorbehouden